

Reidar Ekner protesterade tidigt:

Ekelöf är ingen svår poet

Nyligen presenterades de tre första volymerna av Gunnar Ekelöfs Skrifter, som skall omfatta åtta band. Kultursidorna i landets större tidningar toppades av recensionerna och inte minst redaktören för Skrifter, litteraturvetaren, poeten och författaren Reidar Ekner blev uppmärksammasad.

Redigeringen och presentationen av Gunnar Ekelöfs dikter fick lovord, både för modet att våga ge sig i kast med en så omfattande litterär kvarlätningskap som Ekelöfs och för den form utgåvan fått. Men det fanns också ett enstaka koleriskt utbrott, där Reidar Ekner anklagades för självsvald och kläffingriphet.

UNT har besökt Reidar Ekner i hemmet i Alsike, för att tala om reaktionerna, arbetet med Skrifter, som fortfarande pågår lika intensivt och om vänskapen mellan de två poeterna Gunnar Ekelöf och Reidar Ekner.

Oerhört rikt material

— Det som flera recensenter inte har förstätt är att det kommer ett oerhört rikt diktmaterial även i del 4. Inan debuten 1927 och framåt, rent sensationellt i vissa stycken. Först med del 4 blir diktingen komplett och att det finns så mycket material har nog ingen anat.

— Men vill man visa fram helheten Gunnar Ekelöf blir den inte fullt synlig förrän med del 8, säger Reidar Ekner.

Det var i början på 1980-talet som han hos Bonniers bokförlag lade fram förslaget att Gunnar Ekelöfs samlade verk skulle ges ut. Reidar Ekner hade varit Ekelöfs vän, rådgivare och samtalspartner sedan slutet på 1950-talet och fram till diktarens död i strupcancer 1968. Ekner gav redan 1970 ut en bibliografi med en förteckning över allt som Ekelöf publicerat och som skrivits om honom.

Nära 10 000 blad

— Jag accepterade Bonniers erbjudande om att själv redigera Skrifter, men ville först gå igenom hela kvarlätningskapen. Förläggaren Georg Svensson hade tänkt sig fem band. Men 1988, det hade då tagit fyra år att gå igenom och katalogisera hela det handskriftliga materialet, stod det klart att det inte skulle gå med mindre än åtta volymer, berättar Reidar Ekner.

Kvarlätningskapen, som köpts in

av Carolina Fediviva, stod som hustru. Ingrid Ekelöf, ordnat de i kapslar och lådor. Det visade sig vara nära 10 000 blad, breven oräkna. Allt från små vikta papper, så fullskrivna att de inte ens kunde numreras i marginalen, till tammade anteckningsböcker och halvfärdiga, ändrade och färdiga manuskript. Det Ekelöfska pers-arkivet har under 1970- och 1980-talet kompletterats med nytt material efter hand.

Vänskapen mellan diktarna Ekner och Ekelöf inleddes ensidigt 1945—46, när gymnastisen Reidar Ekner tillbringade en hältimme i skolbiblioteket i Bromma läroverk. Der, lyrikintresserade ynglingen plockade ut Ekelöfs nyutkomna *Non serviam* ur en hylla och råkade slå upp dikten *Absentia animi*.

— Jag hamnade rakt i en värld av mystik och ordmusik och blev starkt fängslad, berättar Reidar Ekner.

Ekner och Ekelöf korresponderade med varandra en del under 1950-talet och 1959 besökte Ekelöf familjen Ekner i Uppsala. Tycke uppstod, som det brukar heta, och det blev ett trevligt litterärt präglad umgänge familjerna emellan. Ekelöfs bodde på stora Malmgatan i Sigtuna.

Trögt med urvalet

När Gunnar Ekelöf skulle sammanställa *Opera incertum* gick det trögt med dikturvalet och han bad Ekner om hjälp.

— Vi låg på alla fyra på vardagsrumsgolvet och plockade bland manuskripten. Det festsötte så. Jag var honom behjälplig på olika städer till nio böcker alltsamt.

Hur upplevdes han då, de, en Gunnar Ekelöf, som är en av Sveriges största poeter och litterära personligheter i modern tid och fullt i klass med sina samtida ute i Europa. Pound och Eliot t.ex. Reidar Ekner tänker åter ett ögonblick.

— Gunnar Ekelöf var en ständigt skrivan och diktar människa. Han var vänsmlig, omfångsam, rolig och krävande. Ödmjuk som person och helt utan fäfling, men hela tiden medveten om betydelsen av sin diktargärning!

Vänner får vänta

Sedan 1988 har Reidar Ekner arbetat nästan dygnet runt med att färdigställa Ekelöfs Skrifter. Del 4 och 5 utges i vår, 6 och 7 hösten 1992 och våren 1993 kommer sista delen. Tankesamling med kommentarer till författarskapet

Foto: Inga-Lena Hellberg

Ligger på is. Det är vetenskapsmannen Reidar Ekner som yttrar sig i förtal och kommentarer till Gunnar Ekelöfs Skrifter. Författaren och den originelle poeten Ekner ligger på is.

och självbiografiska anteckningar.

Tre egna böcker som Reidar Ekner arbetat på har fått läggas åt sidan, vänrelationer får vänta och tidningsläsande försummas. Reidar Ekner har helt enkelt varit försämnad de senaste två åren, uppsjukad av sin dotter, skrivande och korrekturellsande. Han följer

upp arbetet med Skrifter ända fram till anvisningar åt sätarna.

Alla som känner till Reidar Ekner vet att han är en ytterligt arbetsam man. Metodisk, för att inte säga pedantisk. I vissa delar av sin karaktär, den som rör forskningen. Och i förorden till Skrifter och slutkommentarerna är det vetenskapsmannen som talar.

— De redaktionella åtgärderna är redovisade i alla steg. Var och en kan enkelt kontrollera vad jag gjort. En del av kritiken grundar sig på att gamla läsare fast sig vid rader och strofer Ekelöf själv ändrat eller utslutit i senare utval. Men ursprungsversionerna finns ju kvar i tidigare upplagor och vad de kan hittas finns också anvisningar till, säger Reidar Ekner.

Så svårberöplig?

Lätt förskräckt över de akademiska och sakkunniga recensionsartiklarna kanske en ordinarie lyrikintresserad person undrar vart den "gamla vanliga" Ekelöf tagit vägen. Mannen från Euford, som sitter ensam i trädgården med plantan, anteckningsboken och pipan. Är Gunnar Ekelöf verkligen så svårberöplig som man kan tro av kulturartiklarna? Nej, inte alls, betonar Reidar Ekner.

Jag protesterade tidigt mot påståendet att Ekelöf skulle vara en svår poet. Tvärtom är han oerhört publikförläsnad i det mesta han har skrivit. I vissa dikter finns en rent Frödingsk folklighet och i andra en klar folkvisstorn.

— Man behöver bara se var han publicerades, i tidningar som Vi, Folket i bild och fackförbundspressen. Han är tonsatt också och älskad även på det sättet. Diktningen är i många stycken sällsam, men Gunnar Ekelöf kan man tillgodogöra sig även utan kommentarer, säger Reidar Ekner.

Något att fundera över

Och kanske är Gunnar Ekelöf så avhållen av oss, som inte har några höga intellektuella ambitioner, just för att hans diktning lämnar en del öppet att fundera över. Eller som poeten själv formulerade sig i några rader från 1960: Något av det viktigaste i all konst:

Lämna en anständig del åt läsaren, betraktaren, lyssnaren, medverkaren.

Det skall finnas en tom plats vid det dukade bordet.

Den är hans.

INGA-LENA HELMBERG